

Nr 2.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av postverkets fastighet i Trollhättan; given Stockholms slott den 3 januari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlatande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Borell anför:

Jag anhåller att få anmäla uppkommen fråga om försäljning av den postverket tillhöriga fastigheten nr 3 A i kvarteret Trollet i Trollhättan i samband med förhyrande av lokaler för postkontoret därstädes i annan byggnad inom staden.

Till en början ber jag därvid att, i anslutning till en av generalpoststyrelsen i ämnet lämnad redogörelse, beträffande postverkets hittillsvarande lokalförhållanden i Trollhättan få meddela följande.

Jämlikt i vederbörlig ordning avslutat hyresavtal skulle postkontoret i Trollhättan den 1 oktober 1917 inflytta i nya lokaler, vilka förhyrts för tiden 1 oktober 1917—30 september 1927 uti en byggmästaren Johan Eriksson tillhörig, nyuppförd fastighet nr 4 i kvarteret Thor i Trollhättan.

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 2 häft. (Nr 2.)

Då postlokalerna emellertid icke kunde färdigställas till den 1 oktober 1917 och på grund härav postkontoret nödgades viss tid kvarbliva i sin gamla lokal, uppstodo meningsskiljaktigheter rörande hyreslikviden för den nya lokalen — i vilken postkontoret den 1 november 1917 inflyttade — vilka meningsskiljaktigheter resulterade i att Eriksson hänvisade ärendet till avgörande vid domstol.

Hyresmålet i fråga fullföljdes i alla instanser. Enligt vederbörande häradsrätts utslag ålades postkontoret att avflytta från fastigheten. Hovrätten upphävde emellertid häradsrättens utslag, varemot högsta domstolen genom dom den 20 februari 1920 fastställde detsamma.

Enär annan lämplig lokal vid denna tidpunkt icke stod att uppbringa genom förhyrning, hemställde generalpoststyrelsen för lösande av postkontorets lokalfråga hos Kungl. Maj:t om inköp för postverkets räkning av fastigheten nr 3 A i kvarteret Trollet i Trollhättan för en summa av 80,000 kronor. Genom beslut den 9 april 1920 biföll Kungl. Maj:t denna framställning.

Postverkets fastighet i Trollhättan är centralt belägen. Å tomten, som har en areal av 508 kvadratmeter, äro uppförda dels en huvudbyggnad av tegel i tre våningar med vindsvåning, dels en gårdsbyggnad, likaledes av tegel, i två våningar. Därjämte finnas två uthusbyggnader av trä.

Vid fastighetens iordningställande för postverkets behov kunde postkontoret på grund av den ringa golvytan i huvudbyggnadens bottenvåning ej helt inrymmas i nämnda våning, utan postkontorslokalerna måste förläggas till två våningar, en anordning, som ur postal synpunkt är mindre fördelaktig. I allt fall kunde dock en godtagbar postkontorslokal utvinnas, svarande mot de krav, som den dåvarande poströrelsen på orten ställde. Fastigheten disponeras nu på följande sätt. Till huvudbyggnadens bottenvåning har postkontorets kassaexpedition jämte avdelning för allmänheten förlagts. Våningen en trappa upp inrymmer brevbärarexpedition, expedition för avgående och ankommande poster och tjänsterum för postmästaren samt dessutom en mindre bostadslägenhet. Våningen två trappor upp samt vindsvåningen ävensom gårdshuset innehålla bostadslägenheter. Samtliga icke postala utrymmen äro uthyrda.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 oktober 1928 anmälde *generalpoststyrelsen*, att det vid en under samma år verkställd besiktning av fastigheten konstaterats, att betydande reparationsarbeten snarast möjligt vore erforderliga, därest ej byggnadernas goda bestånd skulle äventyras. Det syntes styrelsen vid sådant förhållande lämpligt och ekonomiskt fördelaktigt att i samband med verkställandet av dessa reparationsarbeten vidtaga den utökning av postkontorslokalen ävensom de ändringar beträffande dispositionen av densamma, som på grund av erfarenheten under de senaste åren måste komma till stånd för att lokalen skulle kunna tillgodose de växande krav, poströrelsens utveckling ställde å densamma.

Vid undersökning rörande lämpligaste sättet att åstadkomma erforderlig förbättring av postkontorslokalen, i främsta rummet utvidgning av allmänhetens avdelning och kassaexpeditionen — vilka utrymmen vore för tränga och

upprepade gånger föranlett berättigade klagomål från allmänhetens sida — hade befunnits, att en utbyggnad i en våning åt gården i direkt anslutning till den nuvarande kassaexpeditionen utgjorde den fördelaktigaste lösningen av lokalfrågan. Genom en dylik tillbyggnad skulle även vinnas fördelen, att samtliga expeditjonslokaler bleve förlagda till bottenvåningen.

Generalpoststyrelsen hade uppdragit åt professorn E. Lallerstedt att utarbete ritningar till en tillbyggnad på antytt sätt och till de i samband därmed erforderliga ändringsarbetena inom såväl huvudbyggnaden som gårdsbyggnaden. Enligt de med anledning härav upprättade ritningarna skulle den tilltänkta utvidgade postkontorslokalen komma att erhålla en sammanlagd nyttig golvyta av 258 kvadratmeter. De olika utrymmena skulle ur postal synpunkt bliva mycket välbelägna i förhållande till varandra, varigenom besparingar i arbetet skulle kunna åstadkommas.

Kostnaderna för arbetena hade av Lallerstedt beräknats till 67,400 kronor. Ritningarna samt kostnadsberäkningen hade granskats av byggnadsstyrelsen, som icke haft annat att i ärendet erinra än att kostnaderna för förslagets genomförande syntes styrelsen väl lågt tilltagna, varför styrelsen föreslagit beloppets höjande till 70,000 kronor.

Beträffande den ekonomiska innebörden av de ifrågasatta arbetena anförde generalpoststyrelsen bland annat, att även vid nedläggande å fastigheten av en så stor kostnad som 70,000 kronor enligt styrelsens beräkningar — vid vilka för postkontorslokalen räknats med en hyra per kvadratmeter, motsvarande medelhyran för på privat väg förhyrda lokaler av samma storleksklass som kontoret i Trollhättan — skulle erhållas en tillfredsställande förräntning å fastigheten.

Med åberopande av den förebragta utredningen hemställde styrelsen om bemyndigande att utföra berörda tillbyggnad samt ändrings- och reparationsarbeten för en beräknad kostnad av 70,000 kronor, att utgå av medel ur postverkets förnyelsefond.

Mot det sålunda framlagda förslaget till lösning av postkontorets lokalfråga framställdes vissa erinringar från stadens sida. Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 december 1928 överlämnade nämligen stadsstyrelsen i Trollhättan utdrag av protokoll vid sammanträde med *stadsfullmäktige* därstädes den 15 november 1928, enligt vilket protokoll fullmäktige beslutat biträda ett av fyra personer i skrivelse till fullmäktige gjort uttalande i ämnet. I sistnämnda skrivelse anfördes — efter framhållande att de nuvarande utrymmesförhållandena vid postverket vore olidliga såväl för allmänheten som för posttjänstemännen — att postlokalerna även efter den föreslagna utvidgningen på den synnerligen tränga tomten med visshet bleve otillräckliga för postens framtida verksamhet i ett samhälle av Trollhättans storlek och tillväxt, varför den föreslagna åtgärden måste betraktas såsom otillfredsställande. I skrivelsen hemställdes, att generalpoststyrelsens förslag ej måtte godkännas utan måtte underkastas en förnyad allsidig prövning i syfte att snarast möjligt åstadkomma en ekonomiskt försvarlig och för framtiden godtagbar lösning.

I ett med anledning härav den 8 januari 1929 avgivet utlåtande anförde generalpoststyrelsen, att genom det framlagda förslaget enligt styrelsens mening skulle erhållas en tillfredsställande postkontorslokal icke blott för stunden utan även, med normal trafikstegring, för åtskilliga år framåt. Styrelsen förklarade sig sakna anledning att frågå förslaget.

Frågan om postverkets lokalförhållanden i Trollhättan berördes även av *riksdagens år 1928 församlade revisorer*, som i sin berättelse angående statsverket (del I, § 58) vitsordade behovet av utökade lokaler för postkontoret i fråga men uttalade att, innan man skrede till en ombyggnad av den nuvarande fastigheten, alternativt borde undersökas andra utvägar för lokalfrågans lösning.

I förklaring den 8 januari 1929 över revisorerernas uttalande vidhöll generalpoststyrelsen sin uppfattning, att till- och ombyggnad av det nuvarande posthuset innebure den lämpligaste lösningen av lokalfrågan.

Förevarande fråga har emellertid numera kommit i ett delvis annat läge, sedan fabrikören John O. Lawson och ingenjören Hugo Dahlgren i skrivelse till mig den 6 februari 1929 till förhyrning erbjudit lokaler för postkontoret i Trollhättan i dem tillhöriga fastigheten nr 4 i kvarteret Thor på platsen. Berörda fastighet är densamma, i vilken postverket år 1917 förhyrde lokaler, och de avsedda utrymmena hava från början iordningställt enligt postverkets önskemål. I fastigheten förhyras för närvarande lokaler för telegraf- och telefonstationerna i Trollhättan.

I samma skrivelse erbjuda sig nämnda personer även att, därest de sålunda erbjudna lokalerna förhyras av postverket, inköpa verkets fastighet nr 3 A i kvarteret Trollet.

I anledning av detta hyresanbud och med hänsyn till 1928 års statsrevisorerers förberörda uttalande har *generalpoststyrelsen* ansett sig böra upptaga ärendet till förnyad omprövning.

Härom har styrelsen i skrivelse den 27 augusti 1929 anfört huvudsakligen följande.

Telegrafverkets nuvarande lokaler inom fastigheten i fråga förhyrdes ursprungligen för tiden 1 oktober 1917—30 september 1932 mot en årlig hyresersättning av 4,000 kronor. Desamma anses av telegrafstyrelsen fullt tillräckliga för minst 10 år framåt, räknat från och med den 1 oktober 1932. Under sådana förhållanden har telegrafstyrelsen intresse av ett fortsatt förhyrande av lokalerna i fråga, särskilt som en flyttning av telegraf- och telefonstationerna till annan fastighet skulle medföra stora kostnader.

Fastigheten nr 4 i kvarteret Thor är synnerligen centralt belägen vid Kungsgatan i hörnet mot stadens salutorg. De lokaler, som nu erbjudas till förhyrning för postkontoret och som för närvarande disponeras av Vermlands Enskilda Banks avdelningskontor på platsen, omfatta en golvyta av omkring 275 kvadratmeter. Efter genomförandet av vissa ändringsarbeten, som ägarna förklarar sig villiga att bekosta, synas lokalerna bliva fullt tillfredsställande för postalt bruk samt tillräckliga för åtskilliga år framåt. Möjlighet föreligger dessutom att vid behov erhålla ökat utrymme i bottenvåningen invid de tillämnade postkontorslokalerna.

Efter slutförandet av de förhandlingar, som generalpoststyrelsen och tele-

grafstyrelsen i dessa lokalangelägenheter haft med vederbörande husägare, hava följande hyresvillkor uppnåtts.

För postkontorslokalerna, inklusive en inom fastigheten belägen garageplats, begärdes ursprungligen en hyresersättning av 10,000 kronor per år, exklusive ersättning för centraluppvärmning. Hyresersättningen har emellertid kunnat nedbringas till 8,950 kronor per år, exklusive ersättning för uppvärmning. Hyrestiden har ansetts böra omfatta 12 år, räknat från och med den 1 oktober 1930. Denna hyrestid finner generalpoststyrelsen lämplig med hänsyn till att, om telegrafverket förhvir sina nuvarande lokaler på ytterligare 10 år, räknat från och med den 1 oktober 1932, båda hyreskontrakten komma att utlöpa vid samma tidpunkt.

Vad telegrafverket beträffar, hava vederbörande husägare förklarat sig viliga att, under förutsättning att postverket förhvir de tillämnade postkontorslokalerna på 12 års tid, till telegrafverket uthyra dess nuvarande lokaler — bestående av 6 rum, tambur m. m. — på ytterligare 10 års tid, räknat från och med den 1 oktober 1932, mot en hyresersättning, exklusive uppvärmning, av 5,200 kronor per år, däri inbegripet ersättning för en garageplats inom fastigheten. Dessutom har telegrafverket tillförsäkrats rätt att under hyrestiden och efter anmälan viss tid i förväg förhyra en intill telefonsalen gränsande lägenhet om 2 rum och kök m. m. mot en årshyra ej överstigande 1,100 kronor, exklusive ersättning för uppvärmning.

Såväl post- som telegrafverken hava alltså möjlighet att på godtagbara villkor för avsevärd tid framåt tillförsäkra sig tillfredsställande lokaler inom samma fastighet. Dessutom finnes möjlighet att vid behov utvidga såväl post- som telegraflokalerna genom ibruktagande av bredvidliggande utrymmen, en omständighet, som icke bör förbises, särskilt vad telegrafverket vidkommer.

Med hänsyn härtill har generalpoststyrelsen, i det förändrade läge vari frågan kommit, ansett sig icke för sin del böra motsätta sig, att de båda verkens lokalfråga löses i ett sammanhang genom antagande av Lawsons och Dahlgrens anbud i det skick, vari detsamma nu föreligger. Styrelsen har därför funnit sig böra — med frånträdande av sin framställning om posthusets tillbyggnad — tillstyrka, att hyresanbudet antages och att i samband därmed postverkets fastighet i Trollhättan försäljes.

Generalpoststyrelsen har med Lawson och Dahlgren upprättat ett preliminärt köpeavtal rörande postverkets fastighet, vilket i avskrift fogats vid styrelsens skrivelse. Jämväl hava av såväl generalpoststyrelsen som telegrafstyrelsen upprättats preliminära kontrakt med dem om förhyrande av lokaler i fastigheten nr 4 i kvarteret Thor.

Beträffande den ekonomiska innebörden av det sålunda nu framlagda förslaget anför generalpoststyrelsen, att vid en jämförelse mellan å ena sidan den hyreskostnad, som beräknades för postkontorslokalen i postverkets fastighet efter genomförandet av de ifrågasatta tillbyggnadsarbetena m. m., samt å andra sidan hyreskostnaderna vid antagande av hyresanbudet framginge, att antagandet av sistberörda anbud ställde sig för postverket ekonomiskt något fördelaktigare.

På grund härav har styrelsen hemställt, att fastigheten nr 3 A i kvarteret Trollet i Trollhättan måtte försäljas till nämnda personer för en köpeskilling av 80,000 kronor samt på de villkor i övrigt, som innefattas i berörda preliminära köpeavtal.

I utlåtande den 20 september 1929 har *byggnadsstyrelsen* — under framhållande att de till förhyrning föreslagna lokalerna ursprungligen inretts för postverkets räkning och vore fullt tillräckliga för ändamålet även med tanke på postkontorets blivande utveckling för närmaste år — anfört, att den fastställda årliga hyran av 8,950 kronor med en golvyta av 275 kvadratmeter motsvarade en hyra per kvadratmeter av omkring 32 kronor, vilket måste betraktas såsom skäligt. Byggnadsstyrelsen biträdde generalpoststyrelsens mening, att den föreslagna förflyttningen av postkontoret skulle medföra bättre lokaler för detsamma och större utvidgningsmöjligheter än vad som skulle kunna erhållas genom 1928 års förslag till om- och tillbyggnad av det nuvarande posthuset. Den nu erbjudna köpeskillingen för posthuset, 80,000 kronor, gäve icke anledning till erinran från byggnadsstyrelsens sida.

Byggnadsstyrelsen har på grund härav tillstyrkt bifall till generalpoststyrelsens framställning.

Jämväl *riksräkenskapsverket* har i ärendet avgivit utlåtande, dagtecknat den 19 september 1929. Ämbetsverket förklarar sig icke finna skäl till erinran mot generalpoststyrelsens förslag och förutsätter därvid, att den vid försäljningen av postverkets fastighet inflytande köpeskillingen återbetalas till statsverket och ställes till riksgäldskontorets förfogande.

Departements-
chefen.

Från skilda håll har vitsordats, att de nuvarande postkontorslokalerna i den av postverket ägda fastigheten i Trollhättan äro otillfredsställande. Enligt vad utredningen visat skulle i densamma endast genom jämförelsevis kostsamma om- och tillbyggnadsarbeten kunna erhållas lokaler, som tillgodosåge det nuvarande och för den närmaste tiden föreliggande behovet. Av vad i ärendet anförts synes sannolikt, att även efter berörda arbeten fastigheten knappast skulle erbjuda i framtiden ytterligare erforderliga utvecklingsmöjligheter. Genom antagande av det föreliggande hyresanbudet skulle däremot utan engångsutgift och för en något lägre årlig kostnad erhållas fullt tillräckliga och ändamålsenliga postkontorslokaler med större utvidgningsmöjligheter än som skulle kunna beredas genom om- och tillbyggnad av det nuvarande posthuset. De till förhyrning föreslagna lokalerna äro belägna i samma byggnad, som inrymmer telegraf- och telefonstation, vilket ur allmänhetens synpunkt är en beaktansvärd fördel. Genom överenskommelse, som i samband med behandlingen av postverkets lokalfråga träffats mellan fastighetens ägare och telegrafverket, har sistnämnda verk tillförsäkrats att fortfarande intill den 1 oktober 1942 — den tidpunkt, då avtalet med postverket skulle utlöpa — få förhyra för verket erforderliga utrymmen med möjlighet jämväl till den utvidgning av lokalerna, som kan bliva påkallad. Härigenom underlättas ett enhetligt bedömande av dessa lokalfrågors framtida ordnande.

Visserligen är det önskvärt att för postverkets rörelse kunna disponera lokaler i verket eller eljest staten tillhöriga fastigheter. Vid prövning av de skilda omständigheter, som inverka på förevarande fråga, har jag emellertid funnit det av generalpoststyrelsen senast framlagda förslaget till frågans lösning kunna

godtagas. För postverkets räkning skulle sålunda de avsedda utrymmena i fastigheten nr 4 i kvarteret Thor förhyras samt i samband därmed den verket nu tillhöriga fastigheten nr 3 A i kvarteret Trollet — vilken ej vidare är behöblig för verket och, enligt vad jag inhämtat, ej heller lämpligen torde kunna användas för annan statsmyndighet — försäljas. I sistnämnda avseende torde riksdagens medgivande bära inhämtas. Den för fastigheten erbjudna köpeskillingen, 80,000 kronor, är densamma som av staten år 1920 erlagts och synes godtagbar. De villkor i övrigt, som innefattas i det preliminära köpeavtalet — vilket bland annat innebär, att fastigheten skulle tillträdas den 1 oktober 1930 eller samma dag, då hyrestiden skulle börja löpa — hava ej givit mig anledning till erinran.

I detta sammanhang tillåter jag mig framhålla, att köparna för avtalets giltighet uttryckligen påfordrat att före den 15 mars 1930 erhålla besked om Kungl. Maj:ts godkännande av detsamma. Bestämmelse härom är intagen i det preliminära avtalet. Förslagets genomförande förutsätter alltså, att detsamma av riksdagen göres till föremål för skyndsam behandling.

Då kostnaden för inköp av postverkets fastighet i Trollhättan bestritts från det av lånemedel anvisade anslaget till inköp av fastigheter för postverket, torde på sätt riksräkenskapsverket förutsatt den inflytande köpeskillingen bära såsom återbetalning av lånemedel inlevereras till riksgäldskontoret, varefter återbetalningen i sinom tid kommer att redovisas i riksstaten.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att den postverket tillhöriga fastigheten nr 3 A i kvarteret Trollet i Trollhättan må försäljas för ett belopp av 80,000 kronor och på de villkor i övrigt, som av Kungl. Maj:t godkännas;

dels ock besluta, att köpeskillingen skall disponeras i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna grunder.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Waldemar Wiens.